

Odstraňování následků po napadení ZHN

Po hromadném použití jaderných a chemických zbraní bude se snažit každá z bojujících stran o to, aby co nejlépe využila výsledků úderů a předstihla druhou stranu v rozhodném útoku pozemními vojsky.

Dosažení těchto cílů závisí ve značné míře na tom, jak rychle jedna ze stran dokáže zhodnotit vzniklé změny v situaci, upřesnit úkoly vojskům a odstranit následky úderů protivníka.

Cílem článku je objasnit některé názory na možné způsoby zkrácení lhůt, potřebných ke zhodnocení následků jaderných a chemických úderů nepřítele a přijetí rozhodnutí k jejich odstranění.

Prvořadou pozornost při studiu tohoto problému zasluhuje předvídání výsledků jaderných a chemických úderů.

Především je nutné zdokonalovat systém určování a zakreslování jaderných úderů na základě záblesků při výbuchu. Radikálním řešením tohoto problému v dnešní době by bylo vytvoření samostatného systému s využitím radiotechnických prostředků PVO ke zjišťování a určování polohy cílů na stupni front a armáda, v budoucnosti s využitím seismických, radiotechnických a jiných speciálních přístrojů.

Údaje o použití zbraní hromadného ničení je účelné podávat po zvláštních spojovacích kanálech.

• • •

Výsledky prvního jaderného úderu můžeme předvídat a hodnotit zpravidla po předběžném určení nejdůležitějších prostorů. Proto velký význam má již v mírové době

— včasné studium válčičstí, především statistických údajů o převládajících směrech a rychlostech větrů, středních hodnot stupně vertikální stálosti atmosféry podle ročního grafu apod.,

— analýza možného rozsahu a možných způsobů použití nepřátelských zbraní hromadného ničení,

— příprava variant předpokládaných pravděpodobných prostorů zničení, zátop, požárů, pásem radioaktivního zamoření terénu na mapách.

K rychlému orientačnímu určení stupně bojeschopnosti svazků a útvarů po jaderných a chemických úderech nepřítele můžeme použít především připravené tabulky. Jednu z možných variant orientačních údajů uvádějí **tabulky 1 a 2**.

Známe-li počet jaderných a chemických úderů nepřítele, rozměry prostorů napadení po chemických úderech a organické počty vlastních vojsk v těchto prostorech po napadení, s využitím těchto tabulek můžeme rychle určit stupeň bojeschopnosti svazku nebo útvaru. Např. mostotelecká divize v prostoru soustředění byla napadena šesti jadernými údery, z toho dvěma o mohutnosti 100 kt, třemi po 300 kt, jedním o 500 kt. Podle tabulky 1 najdeme, že divize může orientačně

Pravděpodobné ztráty osob v prostoru jaderného úderu

Objekty	Druh buchu	Ztráty osob v procentech při jaderném úderu o síle v kt					
		30	50	1000	300	500	1000
Motostřelecká divize v prostoru soustředění o rozloze 600 km ²	V	3	4	7	13	17	24
	P	1	2	3	6	8	12
Motostřelecká divize při rozvinování k útoku	V	6	8	13	25	30	—
	P	2	4	6	12	16	—
Motostřelecký prapor, raketový (dělostřelecký) oddíl na pochodu, délka proudu 6 km	V	55	65	80	100	—	—
	P	33	42	60	80	—	—
Tanková divize v prostoru soustředění o rozloze 600 km ²	V	2,5	3	6	12	16	23
	P	1	2	3	5	7	11
Tanková divize při rozvinování k útoku z chodu	V	5	7	12	23	28	—
	P	2	3	5	11	14	—
Tankový prapor na pochodu, délka proudu 6 km	V	—	—	—	—	—	—
	P	17	21	25	50	60	72
Raketové a PL raketové prostředky v palebném postavení o rozloze do 2,5 km ²	V	14	20	30	60	80	100
	P	8	10	15	30	40	70
Místa velení frontu s vybudovanými úkryty na rozloze 50 km ²	V	—	—	5	9	14	21
	P	2	6	9	18	26	40
Místa velení armády s vybudovanými úkryty na rozloze 20 km ²	V	5	4	12	18	25	34
	P	10	14	20	34	44	60

ztratit asi 54 % osob. K přesnějšímu určení bojeschopnosti svazku bereme v úvahu i ztráty bojové techniky.

Takto získané údaje o stupni bojeschopnosti svazků jsou jen orientační a vyžadují další upřesnění podle údajů důstojnického průzkumu a hlášení vojsk.

Hodnotit v krátké době stupeň bojeschopnosti je složité. Vševojskovou armádu můžeme pokládat za bojeschopnou v tom případě, je-li schopna účinně využívat výsledků jaderných úderů frontu a raketových vojsk strategického určení a rovněž dokončit zničení protistojícího nepřítele.

Zrychlení přijetí rozhodnutí k organizaci a provedení opatření k odstranění následků použití jaderných, chemických a biologických zbraní dosáhneme tehdy, jestliže současně se zhodnocením situace a přijetím rozhodnutí k obnovení bojeschopnosti vojsk frontu a armády určíme a vydáme úkoly speciálním útvarům a

jednotkám k odstranění následků v prvním pořadí, nebo alespoň organizujeme jejich přesun k místu nebo prostoru zasažení. Na vydání úkolů ve štábu armády počítáme 20–30 minut, ve štábu frontu 40–50 minut. Speciální útvary a jednotky dosáhnou určených prostorů v závislosti na jejich rozmístění, způsobech a rychlostech přesunu. Podle zkušeností cvičení a válečných her trvala tato doba v armádě 1 hod. 12 min–1 hod. 30 min., ve frontu 1 hod. 20 min.–1 hod. 40 min.

Na základě těchto předpokladů můžeme vyvodit tento závěr:

Počítáme-li na vydání úkolů speciálním útvarům ve štábu frontu 40–50 minut a na jejich přesun k místu nebo prostoru napadení do 1 hod. 40 min., potom poskytneme pomoc svazkům zasaženým hromadným jaderným úderem nejdříve za 2 hod. 20 min. až 2 hod. 30 min. po jaderném a chemickém napadení nepřítele. Tak dlouhá lhůta, zvláště při napadení che-

Pravděpodobné ztráty osob v prostoru chemického napadení

Tap LO	Prostředky a způsoby použití	Pravděpodobné ztráty osob podle jejich ochrany v procentech*)		
		mimo úkryty v otevřených zákopech	v bojových a dopravních vozidlech	v okopech a v lese střední hustoty
VX	Rakety, reaktivní dělostřelectvo a letectvo	50—60	40—50	30—40
	10 – 15 minutový přepad hlavňového dělostřelectva	30—40	20—30	15—20
Sarin	Salva, 30vteřinový přepad dě- lostřelectva	50—60	40—50	40—50
	Rakety a letectvo	25—30	20—25	15—20
	10 – 15 minutový přepad hlavňového dělostřelectva	10—15	10—15	10—15

*) Tyto údaje se vztahují na podmínky, kdy je možné neočekávané napadení nepřítelů ve středně těžkém terénu při středních meteorologických podmínkách. Je-li překvapení napadení otravnými látkami vyloučeno a osoby jsou v objektech ochrany, ztráty tvoří 8 – 12 procent.

mickými zbraněmi, nemůže vojskům vyhovovat. V místech chemického napadení proto poskytují první pomoc zasaženým osobám vojska vlastními silami a specializované jednotky přepravujeme do prostorů plnění úkolů vrtulníky.

K rychlému přijetí rozhodnutí k odstranění následků v prostorech napadení přispívá do značné míry i nejvyšší úspora času při průzkumu těchto prostorů. K plnění těchto úkolů proto určujeme důstojnické, chemické a ženijní hlídky. Důstojnické průzkumné hlídky zjišťují celkovou situaci v prostorech napadení a určují rozsah záchranných a obnovovacích prací. Aby splnily úkoly v krátké lhůtě, provádějí průzkum z vrtulníků.

Potřebný čas na průzkum v místech napadení bude záviset na způsobu, silách a prostředcích průzkumu. Mohou jej zkrátit dříve připravené tabulky podle druhu a mohutnosti jaderných úderů. Jestliže charakter zničení, poškození a ztrát určovaly ženijní a chemické hlídky, pak opatření k poskytnutí pomoci vojskům nebude možné uskutečnit dříve, než za 20 až 30 min. po skončení pozemního průzkumu v prostorech napadení. Ke zkrácení času na přijetí rozhodnutí ke splnění těchto opatření využíváme údajů vzdušného průzkumu. Nejobtížnějšími opatřeními budou odtarasení přístupů k prostorům

napadení, odstranění závalů a zbořenin v prostorech napadení a hašení nebo lokalizace požárů, které zabraňují záchranným pracím. Tak např. ženijní silniční nebo zákopová četa může splnit tyto úkoly v prostoru vzdušného jaderného výbuchu o síle

- 30, 50 kt za 1,5—3 hod.,
- 100 kt za 2,5—3,5 hod.,
- 500 kt za 3 —5 hod.

Ke zkrácení času na odtarasení a vytýčení cest k evakuaci raněných a zasažených osob musí vojska co nejdříve dostat do výzbroje technické prostředky. Zejména by bylo zapotřebí v nejbližší době zvýšit ve svazcích a útvech počet návěsných buldozerových radlic na bojová a dopravní vozidla, vyvinout ženijní mechanismy, které pracují na principu využití síly pohonu bojových a dopravních vozidel a dále vybavit vojska mechanismy se samostatnými motory k provádění zemních prací.

Záchranné práce v místě napadení musí trvat nejkratší možnou dobu, neboť každé jejich prodloužování vede ke značným dodatečným ztrátám. Do sestavy záchranných skupin začleňujeme potřebné síly a prostředky, schopné současně vyprošťovat zasažené osoby spod závalů a zbořenin, rozvinout místo shromáždění a roztřídění

Pravděpodobná délka trvání záchranných prací a léčebně odsunových opatření v místě napadení jadernými zbraněmi silami a prostředky zvláštní skupiny*)

Objekty napadení	Druh výbuchu	Čas v hodinách na záchranné a léčebně odsunové práce v místě jaderného úderu o síle v kt					
		30	50	100	300	500	1000
Motostřelecká divize v prostoru soustředění	V	0,4	0,6	0,9	2	3	5
	P	0,2	0,3	0,4	1	1	2
Motostřelecká divize při rozvinování k útoku	V	0,8	1	2	4	6	—
	P	0,4	0,8	1	1,7	2	3
Tanková divize v prostoru soustředění	V	0,3	0,4	0,7	1,5	2,4	4
	P	0,2	0,3	0,3	0,6	0,8	1,3
Tanková divize při rozvinování k útoku	V	0,6	0,8	1,3	2,8	4,2	—
	P	0,3	0,6	0,7	1,2	1,5	2,3
Raketové a PL raketové prostředky v palebném postavení	V	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3	—
	P	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	—
Místa velení frontu a armády	V	0,2	0,3	0,5	0,5	0,6	—
	P	0,1	0,2	0,2	0,4	0,5	0,6

*) Ve variantě, že jedna zvláštní skupina poskytne první pomoc, shromáždí a odsune 160 – 200 zasažených za 1 hodinu.

zasažených osob, připravit zasažené osoby odsunu na zdravotnické zařízení operačních svazů. K rychlému a přibližnému určení času na uskutečnění těchto opatření můžeme s výhodou využít dříve propočtených údajů — viz **tabulku 3**.

K záchranným pracím v prostorech napadení ve zkrácených lhůtách široce využíváme vrtulníky, které mají ve výbavě odpovídající výměnné kontejnery k odsunu zasažených osob. Manévr vrtulníky na stupni front a armáda umožní poskytnout pomoc napadeným vojskům v mnoha prostorech.

Existují i jiné reálné způsoby, jak řešit tento problém; hlavní z nich jsou tyto:

- účinnější využití neorganických odřadů k odstraňování následků použití zbraní hromadného ničení nejen v útvarcích a svazcích, ale i v určitých pásmech nebo prostorech;

- širší použití útvarů civilní obrany k plnění těchto úkolů v týlových útvarcích a zařízeních frontu a armád;

- zvýšení možností těchto útvarů a zařízení k odstraňování následků použití zbraní hromadného ničení.

Splnění všech opatření při odstraňování následků po úderech jaderných, chemických a biologických zbraní je složitý úkol.

Vojska, která byla napadena hromadným úderem, nebudou vždycky schopna svými silami splnit nezbytné úkoly v nejkratší době. Raketové a raketové technické útvary nemají např. žádné organické prostředky; proto nemohou splnit speciální práce (zejména úplnou speciální očistu).

Současně uskutečňovaná opatření k odstraňování následků po použití zbraní hromadného ničení nepřítele mohou vojska účinně splnit v krátké době jen tehdy, budou-li vycvičena podle odpovídajících zásad a vyzbrojena potřebnými organickými prostředky. Např. úplná speciální očista silami samostatného praporu chemické ochrany trvá

- v motostřeleckém pluku 2—2,5 hod.,
- v tankovém pluku 1,5—2 hod.

Tyto lhůty můžeme zkrátit, budou-li mít všechna vojska ve výzbroji odmořovací soupravy DK-4 a soupravy pro speciální očistu KSO-1. Kromě toho v divizích a raketových útvarech, které budou mít velké ztráty, je nezbytné využít armádní nebo frontové síly a prostředky. Vzhledem k tomu že frontu a armádě musí být zvý-

šeny počty útvarů speciální očisty, které budou mít ve výbavě nové výkonné přístroje.

Pozornost zasluhuje i otázka potřebného zvýšení speciálních útvarů v sestavě vševojskových a raketových útvarů. Např. v motostřelecké a tankové divizi je účelné mít prapor chemické ochrany, v raketové brigádě rotu chemické ochrany, v pohyblivé raketové technické brigádě ženijně chemickou rotu. Ještě v době míru

musí být vytvořeny zálohy prostředků speciální očisty na všech vojskových stupních.

Velký význam bude mít nepřetržitě rádiové spojení o dva stupně níže, aby nadřízený velitel mohl bezprostředně převzít velení nad svazky a útvary v případě vyřazení jejich míst velení a zjistit skutečnou situaci a stav vojsk v určitých prostorech po použití jaderných, chemických a biologických zbraní nepřítele.

* * *

Úspěšné řešení tohoto problému závisí ve značné míře na morálním stavu vojsk a na včasné předcházení všem panickým náladám mezi vojsky napadených útvarů a svazků. Proto štáby musí v nejkratší možné době informovat vojska o charakteru vzniklé situace, o poskytnutí pomoci zasaženým a přijmout opatření k vytvoření správné představy o stavu sil a prostředků, které zůstaly po jaderném a chemickém napadení nepřítele, a potom přesvědčit vojska o možnostech splnění určitých bojových úkolů.

Na pomoc velitelům a politickým pracovníkům svazků a útvarů, které byly

napadeny jadernými údery nebo chemickými a biologickými zbraněmi, vyčleňuje nadřízený velitel potřebný počet politických pracovníků ze zálohy armády a frontu.

Odstraňování následků jaderných a chemických úderů nepřítele je co do rozsahu, množství prací, složitosti a potíží velký úkol pro všechna vojska frontu a armády. Neustále hledat způsoby zrychlení při jeho plnění je součástí této složité práce velitelů a štábů všech stupňů.

Upraveno ze sovětského tisku